

U potrazi za Bogom

Različiti stupnjevi vere u Boga

Većina ljudi čak i ne naslućuje postojanje Boga, pa shodno tome, ne pokazuje preterano interesovanje za Njega. Zatim su tu oni koji pod uticajem tradicije nasleđuju pripadnost ovoj ili onoj veri, a veru u postojanje Boga preuzimaju od svoje sredine. Njihova vera je samo toliko jaka da ih veže za rituale, ceremonije i verovanja; a retko poseduje životnost u meri koja je potrebna da bi se izazvala korenita promena u čovekovom stavu prema životu. Takođe, postoje i oni, filozofski nastrojeni ljudi, skloni da u Boga poveruju bilo na osnovu sopstvenih spekulacija, bilo na osnovu tvrdjenja drugih. Ali, Bog je za njih u najboljem slučaju samo jedna hipoteza ili intelektualna postavka. Tako mlaka vera nikada ne može dati dovoljno podstreka ozbiljnijoj potrazi za Bogom, jer takvi nisu upoznali Boga ličnim iskustvom, pa Bog za njih ne predstavlja cilj za kojim intenzivno čeznu ili kom streme.

Pravi tragalac stremi ka direktnoj spoznaji duhovnih činjenica

Iskrenom tragaocu nije dovoljno da o duhovnim činjenicama stiče predstavu na osnovu onoga što je čuo, niti je zadovoljan izvođenjem dokaza iz drugih, već dokazanih činjenica. Za njega duhovne činjenice ne mogu biti predmet praznih razmišljanja, jer je prihvatanje ili odbacivanje ovih činjenica od ogromnog značaja za njegov unutarnji život. Otuda njegovo prirodno nastojanje da ih spozna direktno. Ovo možemo ilustrovati primerom iz života jednog velikog mudraca. Taj mudrac je jednom sa svojim prijateljem, koji bese uznapredovao na stazi, raspravljao o duhovnim temama. U jeku rasprave, pažnju im privuče pogrebna povorka koja je nosila telo mrtvacu na groblje. "Ovo je kraj njegovog tela ali ne i njegove duše", zapazio je prijatelj. „A da li si ti video njegovu dušu?“ upitao je mudrac. "Ne", odgovorio je prijatelj. A mudrac je i dalje ostao sumnjičav jer je insistirao na ličnom saznanju.

Otvorenost tragaoca

Iako se tragalac neće zadovoljiti znanjem iz druge ruke niti pukim nagađanjima, on će ipak dopustiti mogućnost postojanja duhovnih činjenica koje nisu obuhvaćene njegovim dotadašnjim iskustvima. Drugim recima, svestan ograničenosti svog individualnog iskustva, uzdržaće se od tvrdnje da su njime obuhvaćene sve mogućnosti. Ostaće otvoren na sve što se nalazi izvan kruga njegovog ličnog iskustva. Zato, bez obzira što neće prihvatiti ono o čemu je samo načuo, on isto tako neće žuriti da to odbaci. Ograničenost iskustva ograničava opseg razumevanja; tako osoba počinje da veruje da, osim činjenica koje su rezultat njenih proteklih iskustava, druge ne postoje. Međutim, obično je neki nenadani događaji trgnu iz dogmatskog načina razmišljanja i otvore joj vidike.

Ilustrativna priča

Takvu naglu promenu u načinu razmišljanja možemo ilustrovati pričom iz života nama već poznatog mudraca koji je, uzgred budi rečeno, bio i princ. Nekoliko dana posle pomenutog događaja, njemu, dok je jahao na konju, put prepreci neugledni pešak. Princ mu se obrati oholim recima i zatraži da mu se ovaj skloni s puta. Pešak to odbi, a princ sjaha s konja i među njima se rasplamsa rasprava: "Ko si ti?" upita pešak. "Ja sam princ," odgovori mudrac. "Ali ja ne znam da si ti princ", reče pešak, i nastavi: "Priznaću te za princa samo kada budem znao da si ti princ i nikako drugačije". Ovaj susret rasvetli mudracu činjenicu da Bog može da postoji čak i ako Ga nije spoznao ličnim iskustvom, baš kao što je on stvarno bio princ iako to pešak nije znao iz sopstvenog iskustva. I otvorivši se na mogućnost da Bog stvarno postoji, on postavi sebi zadatak da resi to pitanje jednom za svagda.

Prosečna osoba ne haje za Boga

Bog ili postoji ili ne postoji. Ako postoji, traganje za Njim je potpuno opravdano. A ako ne postoji, onda se traganjem za Njim ništa ne gubi. Međutim, čovek se obično ne upušta u potragu za Bogom poletno i voljno. Na takav potez ga nagoni razočaranje u zemaljske stvari koje ga stalno zavode i od kojih ne može odvratiti svoj um. Prosečna osoba potpuno uranja u svoje aktivnosti u grubom svetu. Ona proživljava raznorazna iskustva radosti i tuge, čak ne pomišljajući da je postojanje dublje Stvarnosti moguće. Ona pokušava da na najbolji mogući način zadovolji svoja čula i umakne raznim oblicima patnje.

Događaji koji teraju na razmišljanje

“Jedi, pij i budi veseo” uobičajena je filozofija prosečnog čoveka. Ali uprkos neprekidnom traženju zadovoljstva, čovek ipak ne može umaći patnji; jer uspevši da zadovolji čula, on najčešće oseća prezasićenost. Njegovu svakodnevnicu prepunu raznih događaja, s vremena na vreme poremeti neka okolnost posle koje počinje da se pita:

“Čemu sve ovo?” Ta misao se javlja kao posledica nekog neprijatnog događaja za koji čovek nije prethodno pripremio. Može to biti neispunjenje nečega za šta se pouzdano smatralo da će se ispuniti, ili kakva iznenadna promena položaja koja iziskuje temeljito preispitivanje i napuštanje ustaljenih načina razmišljanja i ponašanja. A neretko takva prilika nastupi osujećenjem neke jake želje. Kada želja naiđe na takvu prepreku koja joj onemogućava da bude zadovoljena, psiha to doživljava kao šok posle koga više nije spremna da prihvati način života kakvog je dotle bespogovorno prihvatila.

Neobuzdano očajanje je razorno

Takve okolnosti mogu čoveka dovesti do krajnjeg očajanja. I ukoliko strahovita energija uznemirene psihe nije usmerena i kontrolisana, to može dovesti do ozbiljnijeg umnog rasula, pa i do pokušaja samoubistva. Ovakve katastrofe pogađaju ljude kod kojih se očajanje splelo sa nerazboritošću, i koji su dozvolili impulsima slobodu i pun zamah. Neusmerena snaga očaja ne vodi ničemu osim destruktiji. Pod istim takvim okolnostima, stanje očaja kod inteligentne osobe proizvodi sasvim drugačije dejstvo, jer ona oslobođenu energiju obuzdava i usmerava u pravcu određenog cilja. U trenucima takvog božanstvenog očajanja, ona donosi odsudnu odluku da otkrije i ostvari cilj života. Tada započinje njena stvarna potraga za neprolaznim vrednostima. Od tog trenutka nadalje, nju više ne napušta pitanje: “Čemu sve ovo?”

Božanski očaj kao početak duhovnog buđenja

Kada pojedinac svu svoju misaonu energiju uloži u otkrivanje smisla života, on onda kreativno usmerava snagu svog očaja. Nezadovoljan prolaznim stvarima ovog života, on počinje temeljno da preispituje vrednosti koje je do tada prihvatao bez pogovora. Njegova jedina želja postaje da po bilo koju cenu pronađe Istinu, a sve stoje manje od Istine ostavlja ga ravnodušnim. Božanski očaj predstavlja početak duhovnog buđenja jer se iz njega rada težnja za Bogoostvarenjem. U trenucima božanske patnje, kada sve izgleda beznadežno, on odlučuje da rizikuje sve da bi ustanovio kakav se smisao krije iza površinskog vela njegovog života.

Bog ili ništa

Sve uobičajene utehe mimoišle su njegovo srce, mada u isto vreme njegov unutrašnji glas odbija da se pomiri sa mišlju da je život lišen svakog značenja. I ukoliko ne uoči da postoji

neka, do tada njemu nepoznata skrivena stvarnost, onda stvarno ne postoji više ništa za šta vredi živeti. Za njega postoje samo dve mogućnosti: ili postoji skrivena duhovna Stvarnost koju su proroci opisivali kao Boga, ili je sve lišeno značaja. Ova druga mogućnost nije prihvatljiva sa stanovišta celovite čovekove ličnosti, pa on mora pokušati prvu. Tako se on okreće Bogu u trenucima kada su ga ovozemaljske stvari saterale u škripac.

Preispitivanje sveta iz novog ugla

Sada, pošto skrivenoj stvarnosti čije postojanje tek naslućuje nije moguće direktno pristupiti, on će mogući prilaz ka onostranom potražiti u svom svakodnevnom iskustvu. Vratitiće se svakodnevnim iskustvima ne bi li pronašao nešto svetlosti na stazi. To podrazumeva posmatranje sveta iz novog ugla i ponovno preispitivanje svakog proživljenog iskustva. On više ne samo da doživljava stvari, već pokušava da dokuči njihov duhovni smisao. Na putu da razotkrije tajnu svrhu postojanja, više ga ne zaokuplja isključivo ono što jeste, već i šta znači. U jednom trenutku njegovo brižljivo preispitivanje sabraće se u uvid koji nije bio moguć pre nego što je otpočeo traganje. Preispitivanje proživljenih iskustava obogaćuje riznicu čovekove duhovne mudrosti, a svako duhovno saznanje unosi promenu u njegov opšti stav prema životu. Stoga, intelektualna potraga za Bogom - ili skrivenom duhovnom Stvarnošću - vrši uticaj i na čovekov praktični život. Njegov život prerasta u pravi duhovni eksperiment u koga su uključene sve zapažene duhovne vrednosti.

Pronalaženje Boga je vraćanje samom sebi

Sto šire bude primenjivao svoj inteligentni, jedinstveni duhovni eksperiment na život, to će se njegovo znanje o pravom smislu života više produbljivati. Na kraju će otkriti da gaje potpuni preobražaj njegovog bića doveo do nepatvorenog sagledavanja smisla života. U jasnoj i postojanoj viziji istinske prirode života i njegovog smisla, shvatiće daje Bog, za kojim je tako očajnički tragao, nije tud, skriven ili, pak, nepoznat entitet. On je sušta Stvarnost, a ne hipoteza. On je Stvarnost viđena kroz nezamagljeno staklo - sama ona Stvarnost Čiji je i on deo, u kojoj je njegovo celovito biće, i sa kojom je suštinski identičan.

I tako, premda kreće u potragu za nečim posve novim, na kraju stiže do neočekivanog saznanja o nečem već poznatom i drevnom. Duhovno putovanje nije putovanje ka novom odredištu, gde će čovek dobiti nešto što nije posedovao i postati neko ko nije bio, nego je putovanje na kome se polako raspršuje neznanje o sebi i životu, a postepeno razvija razumevanje začeto u trenutku duhovnog buđenja. Pronalaženje Boga je vraćanje Sebi samom.